

МЕТАФОРИ В ТЕРМІНОЛОГІЇ МЕТЕОРОЛОГІЇ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ

У тезах розглянуто місце й роль основної структурно-семантичної лексики, а саме метафор в термінології англійської та української мов. Також проведено аналіз цих термінів з погляду на особливості цієї терміносистеми у структурно-семантичному аспекті, з'ясовано специфіку її одиниць.

Ключові слова: метафора, метеорологія, метафоризація, термін, термінологія, структурно-семантичний аналіз.

The work discusses the role of the main structural and semantic features of the metaphors in the terminology of meteorology in English and Ukrainian. Metaphorical terms are also analyzed in the structural-semantic aspect, the particular features of the elements are defined.

Key words: metaphor, meteorology, metaphorisation, term, terminology, structural-semantic analysis.

В останні десятиліття метафора в сучасній лінгвістиці одним з найбільш актуальних і активно досліджуваних напрямків. Це, безсумнівно, пов'язано з тим, що істотно змінилася сама парадигма наукового знання лінгвістики. Актуальною зараз являється когнітивно-семантична класифікація метафор за суб'єктом донором, тобто за тематичною приналежністю образу до системи термінів певної галузі: медичні, спортивні, військові, технічні, фінансові, театральні, будівельні тощо. До цієї класифікації також належать метеорологічні метафори.

Метеорологічні метафори різноманітні за структурою, походженням і способами творення. За структурними моделями їх можна поділити на:

однокомпонентні та багатокомпонентні.

В процесі дослідження метеорологічної термінології було виокремлено **однокомпонентні** метафори, як от:

fogbow (туманна дуга) – ім. fog (туман) + ім. bow (лук)

upwind (проти вітру) – прийм. up (вгору) + ім. wind (вітер)

adfreezing (точка замерзання) – ім. ad (реклама) + ім. freezing (мороз)

crosswind (зустрічний вітер) – ім. cross (хрест) + ім. wind (вітер)

mistbow (імла) – ім. mist (туман) + ім. bow (лук)

Серед багатокомпонентних було вилучено такі **двокомпонентні** термінологічні одиниці:

N + N, напр.:

water budget (водний баланс) – ім. water (вода) + ім. budget (бюджет; гаманець)

weather glass (термометр) – ім. weather (погода) – ім. glass (склянка; скло)

tail wind (вітрова течія) – ім. tail (хвіст) + ім. wind (вітер)

wind sleeve (порив вітру) – ім. wind (вітер) + ім. sleeve (рукав)

glacier tongue (льодовиковий язик) – ім. glacier (льодовик) + ім. tongue (язик)

Adj + N, напр.:

snowy flurry (сніговий шквал) – прикм. snowy (сніжний) + ім. flurry (метушня)

sunny dog (сонячний промінь) – прикм. sunny (сонячний) + ім. dog (собака; пес)

light air (свіже/легке повітря) – прикм. light (світлий) + ім. air (повітря)

bitterly cold (пекучий мороз) – прикм. bitterly (гіркий) + ім. cold (холод)

atmospheric sounding (атмосферне зондування) – прикм. atmospheric (атмосферний; метеорологічний) + ім. sounding (звучання)

N + V, напр.:

wind run (період тривалості вітру) – ім. wind (вітер) + дієсл. run (бігти)

wind shear (зсув вітру) – ім. wind (вітер) + дієсл. shear (стригти; косити)

humidity strip (ступінь вологості в атмосфері) – ім. humidity (вологість) + дієсл. strip (дерти)

hurricane watch (попередження про ймовірність урагану) – ім. *hurricane* (ураган) + дієсл. *watch* (дивитися/спостерігати/стежити/спостерігати)

Найбільш поширеними двокомпонентними моделями є *Adj + N*, які складають 40,24% аналізу. А от з найменш частотних виявилися двохкомпонентні метафори такої структурної моделі як *V + N* – 24,38%.

Під час дослідження **трикомпонентних** метеорологічних термінів було простежено такі одиниці:

Adj + N + N – *strong wind warning* – попередження про сильний вітер; *operational weather limits* – несприятливі погодні умови; *radioactive snow gauge* – радіоактивний снігомір; *static pressure vent* – камери статичного тиску; *towering cumulus cloud* – зростаючі купові хмари; *severe thunderstorm watch* – попередження про сильну грозу; *prevailing wind direction* – переважний напрямок вітру; *upper air observation* – спостереження за верхніми шарами атмосфери.

N + N + N – *storm force wind* – діаметр вітрових сил; *radar wind system* – метеорологічне радіолокаційне поле.

N + Adj + N – *pressure waving tendency* – градієнт зміни тиску.

Adj + Adj + N – *killing wintry frost* – дуже сильний мороз; *spiral rainy band* – дощова смуга.

Під час даного аналізу виявилось, що переважає відсоток таких структурних моделей як *Adj + N + N* – 67,7%. Найменше є таких моделей – *N + Adj + N* – 3,5%.

Також, було виявлено **багатокомпонентні** терміни, що мають чотири і більше компонентів, напр.: *cloud-to-ground lightning* – електричний струм/розряд між хмарою та землею; *limit of known temperature* – підвищення температури на допустимому рівні; *pancake of icy ice* – глиби льоду; *thick lake ice* – густий озерний лід.

Підсумовуючи результати дослідження ми приходимо до таких висновків: найчисленнішими є двокомпонентні терміни – 40,5%, однокомпонентних є 25,3%, а трикомпонентних – 24, 8%. Найменш численними є багатокомпонентні терміни – 9,3%.

Список використаних джерел

1. Арнольд И.В. Лексикология современного английского языка : учеб. пособие. 2-е изд., перераб. М. : ФЛИНТА : Наука, 2012.
2. Калмыкова Е.И. О динамике метафоры в научном стиле. *Филологические науки*. 1974. N92.
3. Москвин В.П. Русская метафора. Очерк семиотической теории. Изд. 2, перераб. и доп. М.: ЛЕНАНД, 2006.

Марія Кулик

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

**СПОСОБИ СЛОВОТВОРЕННЯ ТЕРМІНОЛОГІЇ РИБАЛЬСЬТВА В
УКРАЇНСЬКІЙ І АНГЛІЙСЬКІЙ МОВАХ**

Робота присвячена порівняльному аналізу способів словотвору лексики риболовлі в українській та англійській мовах. Усталення термінологічного корпусу українського рибальства є справою майбутнього. На сьогоднішній день риболовля є важливою галуззю харчової промисловості, утворюються нові тенденції щодо термінів та їх словоутворення. Тому полягає важливість у необхідності аналізу способів словотвору у термінології рибальства між англійською і українською мовами.

Ключові слова: *термін, термінологія, словотворення, префікс, суфікс, рибальство, рибалка, риболов, порівняння.*

The investigation is devoted to the comparative analysis of word formation methods of fishing vocabulary in Ukrainian and English. Establishing the terminological corpus of Ukrainian fishing is a matter of the future. Today, fishing is an important branch of the food industry, new trends are emerging in terms of terms and their word formation. Therefore, it is important to analyze word formation methods in the